Future Skills Wales –
Generic Skills Survey 2003

ConstructionSkills

Arolwg Cyflogwyr Sgiliau Generig
Sgiliau Dyfodol Cymru 2003

SSC SgiliauAdeiladu

February 2005

Arolwg Cyflogwyr Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003: SSC SgiliauAdeiladu

---

Adran 1
Cyflwyniad

1.1 Cefndir arolwg Sgiliau Dyfodol Cymru

Astudiaeth yw Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003 yn cynnwys Arolwg Cyflogwyr ac Arolwg Cartrefi, sy'n archwilio anghenion cyflogwyr yng Nghymru o ran sgiliau, a'r sgiliau a gynigir gan y bobl sy'n byw yno.

Cynhaliodd MORI ac Experian Business Strategies yr Arolwg Cyflogwyr ar ran Partneriaeth Sgiliau Dyfodol Cymru. Mae'r Bartneriaeth yn cynnwys cynrychiolwyr o blith prif lunwyr polisi Cymru, gan gynnwys y Rhwydwaith Sgiliau Busnes.

Diben Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003 yw cynorthwyo'r Bartneriaeth wrth ddatblygu polisi a chynllunio darpariaeth cyflwyno gwasanaeth. Mae'r Arolwg Cyflogwyr a'r Arolwg Cartrefi yn nodi anghenion sgiliau yn ogystal â'r gofynion am ddysgu a hyfforddi ymhlith cyflogwyr a'r boblogaeth sydd o oed gweithio yng Nghymru. Bydd gwybodaeth ar agweddau a chanfyddiadau yn helpu asiantaethau i symud y rhwystrau i hyfforddi ac yn annog pobl i ddysgu sgiliau newydd er mwyn achub ar y cyfleoedd am swyddi a ddaw i'r amlwg. Bydd y canfyddiadau yn rhoi gwybodaeth hefyd i fusnesau ac unigolion yn eu penderfyniadau recriwtio a chyflogi.

Mae'r arolygon yn canolbwyntio ar sgiliau generig, sef y sgiliau hynny y gellid eu trosglwyddo ar draws grwpiau a sectorau galwedigaethol. Nid yw Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003 yn mynd i'r afael â sgiliau sy'n swydd-benodol, hynny yw maent yn benodol i'r rôl a'r sector y mae unigolyn yn ymwneud â nhw, ond mae hwn yn faes allweddol lle gall y Cynghorau Sgiliau Sector (SSC) gyfoethogi'r wybodaeth am anghenion sgiliau yn eu sector, ac maent yn gwneud hyn.

Mae'r adroddiad cryno hwn yn rhoi trosolwg o ganlyniadau'r Arolwg Cyflogwyr ar gyfer y sector SgiliauAdeiladu. Mae felly yn allbwn pwysig, am ei fod yn rhoi gwybod am anghenion a diffygion sgiliau generig penodol y sector yng Nghymru, ac yn ei gwneud yn bosibl cymharu â'r sefyllfa yng Nghymru yn ei chyfanrwydd.

1.2 Methodoleg yr arolwg

Cynhaliwyd cyfweliadau â 6,020 o sefydliadau rhwng mis Chwefror a mis Ebrill 2003, a chafwyd cyfanswm o 616 o gyfweliadau â chyflogwyr yn y sector SgiliauAdeiladu

Cynhwyswyd, yn yr arolwg, gyflogwyr a oedd yn cyflogi o leiaf un person (h.y. lle'r oedd o leiaf ddau berson yn gweithio mewn sefydliad). Fodd bynnag, mae hyn yn eithrio poblogaeth yr hunangyflogedig / unig fasnachwr, sy'n gyfran sylweddol yn y sector SgiliauAdeiladu.

Dewiswyd y sampl o Gronfa Ddata Busnes y Tudalennau Melyn. Cyfanswm y nifer darged o gyfweliadau a gyrhaeddwyd oedd 6,000. Dosbarthwyd hwn yn ôl cyfran ac yn ôl sefydliad[1], ar draws 22 Awdurdod Unedol Cymru (A.U). Gosodwyd targed isaf o 200 o gyfweliadau ar gyfer pob A.U. O fewn yr A.U, dewiswyd y sampl yn gymesur yn ôl bandiau nifer y cyflogeion (2-10; 11-24; 25-99; a 100+) a sector y diwydiant (15 Adran y SIC) yn seiliedig ar ddata unedol gan yr Ymholiad Busnes Blynyddol (ABI) 2001. Graddfa'r ymatebion dilys oedd 51%.

Mae'r data wedi'i bwysoli yn ôl yr A.U, nifer y cyflogeion a SIC gan ddefnyddio data gan Ymholiad Busnes Blynyddol 2001. Defnyddiwyd dau ddewis pwysoli:

- *Nifer yr unedau busnes*

- *Nifer y cyflogeion*

Dylid nodi nad yw'r data wedi'u samplu na'u pwysoli yn unol â diffiniadau SSC, ac felly dylid trin y canlyniadau â pheth gofal, yn enwedig lle y ceir llai o gyfweliadau.

1.3 Diffinio'r Cyngor Sgiliau Sector

Am fod cod SIC 4-digid ar y data, mae'n bosibl dadansoddi'r data fel y mae'n ffitio i SSC. Mae'r SSC SgiliauAdeiladu yn cynnwys cyflogwyr yn y diwydiant adeiladu (ac eithrio gwres ac awyru) ac Ymgynghoriaeth bensaernïol. Defnyddiwyd 'ffit orau' codau SIC i'r sector hwn (45.1, 45.2, 45.32, 45.34. 45.4, 45.5, 74.2) i ddadansoddi'r data a gyflwynwyd yn yr adroddiad hwn.

1.4 Maint sampl y sector

Cynhaliwyd cyfanswm o 616 o gyfweliadau â sefydliadau yn SSC SgiliauAdeiladu. O ganlyniad i nifer y cyfweliadau, cafwyd dadansoddiad pellach ar gyfer isadrannau canlynol y SSC:

- Adeiladu Adeiladau (cod SIC 45.2; 290 o gyfweliadau);
- Cwblhau Adeiladu (cod SIC 45.4; 125 o gyfweliadau;
- Gweithgareddau pensaernïaeth a pheirianneg ac ymgynghoriaeth dechnegol gysylltiedig (cod SIC 74.2; 181 o gyfweliadau).

Fodd bynnag, golyga hyn nad yw rhai rhannau o'r sector wedi'u cynnwys yn nadansoddiad yr isadrannau.

[1] Seiliwyd ar ddata proffil (nifer yr unedau) Ymchwiliad Busnes Blynyddol 2001

1.5 Arferion Adrodd

Mae'n werth nodi yn fan hyn bod yr adroddiad yn cynnwys llawer o dablau ac y defnyddiwyd arferion adrodd safonol:

- mae'r holl ganrannau wedi eu talgrynnu i rifau cyfan. Gall hyn olygu yn achlysurol nad yw canrannau yn creu swm o 100 y cant; ac

- mae '*' yn nodi bod y gwerth yn llai na 0.5 y cant.

1.6 Amlinelliad yr adroddiad

Mae adran ganlynol yr adroddiad yn ystyried y sgiliau cyfredol a thebygol y maent eu hangen ar gyflogwyr. Mae adran 3 yn ystyried anawsterau recriwtio a swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau, ac mae adran 4 yn archwilio prinder sgiliau mewnol mewn sefydliadau yn y sector. Mae adran 5 yn archwilio'r hyn y mae'r arolwg yn ei ddweud wrthym am weithgarwch hyfforddi a'r rhwystrau i hyfforddi a gafwyd gan gyflogwyr.

Adran 2
Yr Anghenion o ran Sgiliau

2.1 Sgiliau y mae eu hangen nawr ac yn y tair blynedd nesaf

Mae'r arolwg yn gofyn i gyflogwyr ystyried y math o sgiliau y mae eu hangen ar hyn o bryd yn eu sefydliadau ac ar ba lefel y mae angen y sgil hwnnw. Dangosir y canlyniadau ar gyfer y sector SgiliauAdeiladu ac ar gyfer Cymru gyfan yn y tabl isod. Y sgiliau y mae eu hangen yn fwyaf cyson ar lefel uchel neu lefel uwch yw'r Gallu i ddilyn cyfarwyddiadau, Dangos menter a Deall y cwsmer.

Tabl 2.1 Lefelau sgil y mae eu hangen ar hyn o bryd

Lefelau'r anghenion sgil ar hyn o bryd						
	Lefel (% y sefydliadau)					
	Dim angen (0)	Sylfaenol (1)	Canolradd (2)	Uchel (3)	Uwch (4)	Ddim yn gwybod
Rhifedd	7	12	21	46	14	1
Llythrennedd	4	16	23	45	11	1
Iaith Gymraeg	67	14	10	6	1	*
Iaith dramor	88	7	3	1	*	*
Datrys problemau	5	12	19	48	14	1
Cyfathrebu	2	12	18	54	14	1
Y gallu i ddilyn cyfarwyddiadau	2	7	11	64	15	1
Sgiliau TG	32	12	19	29	7	1
Y Gallu i ddysgu	2	8	18	58	14	1
Dangos menter	1	7	17	58	17	*
Sgiliau arweinyddiaeth	11	11	23	43	12	1
Sgiliau rheoli	24	11	21	36	8	1
Trefnu eu dysgu a'u datblygiad eu hunain	14	13	26	38	7	2
Gweithio mewn tîm	3	7	18	58	14	*
Deall anghenion cwsmer	5	8	11	48	27	1
Sgiliau entrepreneuriaeth	34	14	21	22	7	2
Hyblygrwydd	2	7	20	55	17	1
Y sail bwysol = 616 (yr holl sefydliadau)						
Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003						

Gan edrych i'r dyfodol, nodir y bydd angen yr holl sgiliau ar lefel uwch, er nad yw cyflogwyr yn y sector yn disgwyl unrhyw newidiadau dramatig yn yr anghenion o ran sgiliau (Tabl 2.2).

Tabl 2.2 Lefelau o anghenion sgiliau a ddisgwylir ymhen tair blynedd

Lefelau o anghenion sgiliau a ddisgwylir ymhen tair blynedd						
	Lefel (% y sefydliadau)					
	Dim angen (0)	Sylfaenol (1)	Canolradd (2)	Uchel (3)	Uwch (4)	Ddim yn gwybod
Rhifedd	6	11	18	47	16	1
Llythrennedd	4	14	21	46	14	2
Iaith Gymraeg	62	15	11	9	2	2
Iaith dramor	83	9	4	2	1	1
Datrys problemau	5	10	17	44	22	2
Cyfathrebu	1	11	12	56	18	2
Y gallu i ddilyn cyfarwyddiadau	2	6	8	61	21	2
Sgiliau TG	27	8	15	34	14	2
Y Gallu i ddysgu	2	5	17	56	18	1
Dangos menter	1	4	14	56	24	1
Sgiliau arweinyddiaeth	9	8	19	45	17	2
Sgiliau rheoli	21	10	18	37	12	2
Trefnu eu dysgu a'u datblygiad eu hunain	11	9	22	42	13	2
Gweithio mewn tîm	2	6	14	58	19	1
Deall anghenion cwsmer	4	8	8	46	33	1
Sgiliau entrepreneuriaeth	12	19	25	9	2	2
Hyblygrwydd	2	4	17	56	21	1
Y sail bwysol = 616 (yr holl sefydliadau)						
Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003						

Adran 3
Anawsterau Recriwtio a Swyddi sy'n wag o achos Prinder Sgiliau

Yn yr arolwg, ceir dau fesur o anawsterau recriwtio:

- Swyddi Gwag anodd-eu-llenwi - swyddi gwag y mae sefydliadau yn deall eu bod yn 'anodd-eu-llenwi'.

- Swyddi sy'n wag o achos Prinder Sgiliau - swyddi gwag y mae sefydliadau yn credu eu bod yn anodd-eu-llenwi am resymau yn ymwneud â sgiliau. Diffinnir yn benodol yn yr arolwg hwn fel 'anodd-eu-llenwi' am 'nad oes gan ymgeiswyr y cymwysterau y mae ar gyflogwyr eu heisiau', 'nid oes gan ymgeiswyr y profiad perthnasol' ac 'nid oes gan ymgeiswyr y sgiliau perthnasol y mae eu hangen arnom'

3.1 Nifer y swyddi gwag, y swyddi gwag anodd-eu-llenwi, a'r swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau

Mae ychydig dros un o bob pump (22 y cant) o sefydliadau yn sector SSC SgiliauAdeiladu wedi nodi o leiaf un swydd wag adeg yr arolwg, nododd 17 y cant swyddi gwag anodd-eu-llenwi a nododd 11 y cant swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau, hynny yw swyddisgiliau sy'n anodd-eu-llenwi am resymau yn ymwneud â sgil.

Mae cyfran y sefydliadau sy'n nodi swyddi gwag yn gymharol â'r gyfran i Gymru gyfan (22 y cant), ond mae'r gyfran sy'n nodi swyddi gwag anodd-eu-llenwi a swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau yn uwch nag yng Nghymru yn ei chyfanrwydd (14 y cant a 7 y cant yn y drefn honno).

Pan y'u hystyrir yn gyfran o gyflogaeth, mae swyddi gwag yn SSC SgiliauAdeiladu yn cynrychioli 5 y cant o'r gyflogaeth, o gymharu â 2 y cant yng Nghymru yn ei chyfanrwydd. Yn yr un modd, mae swyddi anodd-eu-llenwi yn cynrychioli 4.2 y cant o gyflogaeth yn y sector hwn o gymharu â 2.8 y cant yng Nghymru yn ei chyfanrwydd.

Tabl 3.1 Nifer y Swyddi Gwag, y swyddi gwag sy'n anodd-eu-llenwi a swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau

	Cymru		**SSC SgiliauAdeiladu**	
	% y sefydliadau sy'n adrodd	*% o gyflogaeth*	*% y sefydliadau sy'n adrodd*	*% o gyflogaeth*
Yr holl swyddi gwag	22	2.0	22	5.4
Y swyddi gwag anodd-eu-llenwi	14	1.1	17	4.2
Y swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau	7	0.5	11	2.8
Y sail amhwysol	**6,020**	**6,020**	**616**	**616**

Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003
Sail: Yr holl sefydliadau

Roedd sefydliadau yn yr isadran Bensaernïaeth ychydig yn fwy tebygol o nodi'r holl fathau o swyddi gwag nag isadrannau eraill, er bod y crynodiad mwyaf o swyddi gwag yn yr isadran adeiladu adeiladau.

Tabl 3.2 Amlder y swyddi gwag, y swyddi gwag anodd-eu-llenwi a'r swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau, yn ôl isadran

	Cyfran y sefydliadau sy'n nodi swyddi gwag	*Swyddi gwag fel cyfran o gyflogaeth*	*Cyfran y sefydliadau sy'n nodi swyddi gwag anodd-eu-llenwi*	*Swyddi gwag anodd-eu-llenwi fel cyfran o'r gyflogaeth*	*Cyfran y sefydliadau sy'n nodi swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau*
Cymru	22	2.0	14	1.1	7
Adeiladu	**22**	**5.4**	**17**	**4.2**	**11**
Adeiladu Adeiladau	22	6.2	18	4.9	11
Cwblhau Adeiladu	15	4.1	12	2.8	8
Pensaernïaeth	25	4.7	17	3.4	12

Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003
Sail: Yr holl sefydliadau

3.2 Proffil galwedigaethol o swyddi gwag, swyddi gwag anodd-eu-llenwi a swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau

Mae'r tabl isod yn dangos dosbarthiad galwedigaethol swyddi gwag anodd-eu-llenwi a swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau yn SgiliauAdeiladu ac yn yr holl sectorau yng Nghymru. ***(Ô.N., o ganlyniad i nifer bach y cyfweliadau y mae'r dosbarthiad galwedigaethol o swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau wedi ei seilio arno, dylid trin y data yn ofalus)*** Mae bron hanner y swyddi gwag anodd-eu-llenwi a'r swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau yn y galwedigaethau Crefft, tra maei tua thraean o gyflogaeth sydd yn y grŵp galwedigaethol hwn. Ceir crynodiad arall o swyddi gwag anodd-eu-llenwi yn y galwedigaethau gweithredu Peiriannau, sy'n cyfrif am 5 y cant o gyflogaeth yn y sector hwn, ond am 12 y cant yn y swyddi gwag anodd-eu-llenwi.

Tabl 3.3 Dosbarthiad y swyddi gwag ar hyn o bryd, y swyddi gwag anodd-eu-llenwi a'r swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau, yn ôl galwedigaeth

	Cyflogaeth %		Swyddi gwag anodd-eu-llenwi %		Swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau %	
	Cymru	*Sgiliau Adeiladu*[2]	*Cymru*	*Sgiliau Adeiladu*	*Cymru*	*Sgiliau Adeiladu*
Rheolwyr ac uwch swyddogion	11	18	3	1	5	*2*
Gweithwyr proffesiynol	18	12	8	9	10	*7*
Gweithwyr proffesiynol cysylltiol	12	6	18	10	23	*11*
Staff gweinyddol	15	9	4	3	5	*3*
Crefftwyr	11	30	20	49	27	*47*
Staff gwasanaeth personol	6	*	9	0	7	*
Staff gwerthu a gwasanaeth cwsmeriaid	10	2	10	4	6	4
Gweithredwyr peiriannau	6	5	9	12	10	*14*
Staff elfennol	12	7	18	11	7	*12*

Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003
Sail: Yr holl sefydliadau â swyddi gwag

3.3 Y Rhesymau tros swyddi anodd-eu-llenwi

Prif achos swyddi gwag anodd-eu-llenwi yw diffyg ymgeiswyr â'r sgiliau y mae eu hangen ar gyflogwyr. Nododd 29 y cant o sefydliadau â swyddi gwag anodd-eu-llenwi, y rheswm hwn.

[2] Noder – nid yw hyn yn gwneud cyfanswm o gant am nad oedd yr holl gyflogwyr wedi gallu ymateb. Mae hefyd yn ddata sydd heb ei bwysoli fel y'i cyflwynir ar gyfer yr SSC SgiliauAdeiladu.

Tabl 3.4 Y prif resymau tros swyddi anodd-eu-llenwi

Ymateb lluosog	**Sgiliau Adeiladu** *%*	**Cymru** *%*
Diffyg cymhelliant/agwedd iawn gan yr ymgeiswyr	5	9
Diffyg cymwysterau yr ydym ni eu heisiau gan yr ymgeiswyr	11	7
Diffyg profiad perthnasol gan yr ymgeiswyr	12	13
Diffyg sgiliau perthnasol y mae eu hangen arnom gan yr ymgeiswyr	29	20
Cwmni/diwydiant yn methu talu prisiau'r farchnad	3	3
Mae'r swydd yn golygu gwaith sifft/oriau anghymdeithasol	0	8
Diffyg ymgeiswyr/pobl sy'n fodlon gweithio am bris y farchnad/sydd â diddordeb yn y math hwn o waith	19	18
Datblygiad gyrfa gwael/diffyg rhagolygon am yrfa	0	1
Diffyg adnoddau i gyflawni recriwtio effeithiol	1	1
Nid yw'r bobl â'r sgiliau angenrheidiol eisiau symud i'r ardal hon	2	2
Delwedd wael y sector	1	1
Lleoliad anghysbell/trafnidiaeth gyhoeddus wael	0	3
Gwaith tymhorol	0	*
Gormod o gystadleuaeth gan gyflogwyr eraill	4	2
Arall	7	1
Ddim yn gwybod	5	6
Sail amhwysol	**121**	**1019**

Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003
Sail: Yr holl sefydliadau sydd â swyddi gwag anodd-eu-llenwi

3.4 Ymatebion i swyddi anodd-eu-llenwi

Mae'r tabl isod yn dangos yr hyn y mae cyflogwyr yn ei wneud mewn ymateb i swyddi gwag anodd-eu-llenwi. Mae 46 y cant o sefydliadau â swyddi gwag anodd-eu-llenwi yn ehangu eu sianelau recriwtio presennol ac mae 12 y cant yn recriwtio mewn ardaloedd daearyddol eraill. Mae cyflogwyr yn y sector yn llai tebygol o gynyddu'r hyfforddiant y mae staff presennol yn ei gael, na chynnig mwy o dâl, na chyflogwyr yng Nghymru yn ei chyfanrwydd. Yn gyffredinol, maent yn llai tebygol o gael ymateb o gwbl, gydag 18 y cant yn nodi nad ydynt wedi ymateb i swydd wag anodd-ei-llenwi o gymharu â 13 y cant yng Nghymru yn ei chyfanrwydd.

Tabl 3.5 Ymatebion i swyddi gwag anodd-eu-llenwi

Ymateb lluosog	**Adeiladu** *%*	**Cymru** *%*
Ehangu sianelau recriwtio	46	40
Cynyddu hyfforddiant a datblygu ymysg y gweithlu	7	20
Cynnig mwy o dâl/ mân fanteision	1	13
Recriwtio o wahanol ardaloedd daearyddol	12	11
Dwyn sylw'r darparwyr lleol at y broblem	8	7
Cynnig cyfleoedd hyfforddi i ddenu recriwtiaid	3	6
Cynnydd yn nefnydd staff dros dro	8	6
Cynyddu/ehangu rhaglenni i hyfforddeion	6	3
Sail amhwysol	**121**	**1019**
Dim ymateb	18	13

Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003
Sail: Yr holl sefydliadau sydd â swyddi gwag anodd-eu-llenwi

Adran 4
Bylchau o ran Sgiliau Mewnol

4.1 Amlder a natur y bylchau sgiliau

Gofynnwyd i gyflogwyr hefyd am lefel y sgiliau ymysg eu gweithwyr presennol er mwyn cael gwybod pa un a oedd bwlch rhwng y mathau o sgiliau sydd ganddynt ar hyn o bryd, a'r sgiliau y mae eu hangen arnynt i ddiwallu amcanion y busnes.

Tra bod swyddi gwag, swyddi anodd-eu-llenwi a swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau yn mesur pa un a oes anghydbwysedd yn y farchnad lafur allanol, mae bylchau o ran sgiliau yn mesur yr anghydbwysedd yn y sefydliad.

Er bod sefydliadau yn y sector SgiliauAdeiladu ychydig yn llai tebygol o nodi bylchau o ran sgiliau yn eu sefydliadau na Chymru gyfan (18 y cant o gymharu â 19 y cant), pan wnaethant hynny, nodwyd bod mwy o staff yn cael eu heffeithio (10 y cant o gymharu â 5 y cant). Yr isadran adeiladu adeiladau oedd â'r ganran uchaf (20 y cant) o sefydliadau yn nodi bylchau o ran sgiliau ond maes Pensaernïaeth sy'n nodi'r lefel uchaf o fylchau o ran sgiliau fel cyfran o gyflogaeth (14.1 y cant).

Tabl 4.1 Amlder y bylchau o ran sgiliau

	% y sefydliadau sy'n adrodd am fylchau o ran sgiliau	*Bylchau o ran sgiliau fel cyfran o gyflogaeth*	*Sail amhwysol*
Cymru	19	5.1	6020
SgiliauAdeiladu	**18**	**9.9**	**616**
Adeiladu Adeiladau	20	7.2	290
Cwblhau Adeiladu	19	7.4	125
Pensaernïaeth	12	14.1	181

Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003
Sail: Yr holl sefydliadau

Mae dosbarthiad y bylchau o ran sgiliau yn ôl galwedigaeth yn dilyn yn fras ddosbarthiad cyflogaeth yn ôl galwedigaeth, fel y dengys tabl 4.2, er bod crynodiadau ychydig yn uwch o fylchau ymysg gweithwyr proffesiynol, crefftau a gweithredwyr Peiriannau o gymharu â'r gyfran o gyflogaeth.

Tabl 4.2 Dosbarthiad bylchau o ran sgiliau yn ôl galwedigaeth

	Cymru		**SgiliauAdeiladu**	
	Bylchau o ran sgiliau %	*Cyflogaeth %*	*Bylchau o ran sgiliau %*	*Cyflogaeth[3] %*
Rheolwyr ac uwch swyddogion	14	11	12	18
Gweithwyr proffesiynol	14	18	17	12
Gweithwyr proffesiynol cysylltiol	7	12	5	6
Staff gweinyddol	10	15	9	9
Crefftwyr	12	11	35	30
Staff gwasanaeth personol	8	6	*	*
Staff gwerthu a gwasanaeth cwsmeriaid	15	10	2	2
Gweithredwyr peiriannau	11	6	11	5
Staff elfennol	9	12	8	7
Cyfanswm	100	100	100	100

[3] Noder – nid yw hyn yn gwneud cyfanswm o gant am nad oedd yr holl gyflogwyr wedi gallu ymateb. Mae hefyd yn ddata sydd heb ei bwysoli fel y'i cyflwynir ar gyfer yr SSC SgiliauAdeiladu.

Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003
Sail: Yr holl sefydliadau â bylchau o ran sgiliau

Pan ofynnwyd pa fathau o sgiliau yn benodol oedd eu hangen ar sefydliadau sy'n nodi bylchau o ran sgiliau, nododd 25 y cant o'r sefydliadau hynny mai'r sgiliau y mae eu hangen yw sgiliau TG a nododd 13 y cant eu bod yn sgiliau swydd-benodol.

Tabl 4.3 Natur y bylchau o ran sgiliau

	SgiliauAdeiladu	**Cymru**
Ymateb lluosog	*%*	*%*
Sgiliau Cyfathrebu	12	21
Dangos Menter	10	12
deall anghenion chwsmeriaid	4	10
Sgiliau datrys problemau	10	11
Gallu i ddysgu	16	10
Sgiliau Rheoli	9	9
Sgiliau Gweithio mewn tîm	3	6
Sgiliau TG	25	24
Sgiliau llythrennedd	3	4
Sgiliau rhifedd	2	6
Sgiliau Iaith dramor	4	3
Sgiliau rhyngbersonol	2	1
Profiad	7	6
Sgiliau swydd-benodol	13	8
Gallu i ddilyn cyfarwyddiadau	7	9
Sgiliau iaith Gymraeg	6	5
Dim anawsterau sgil penodol	1	2
Ddim yn gwybod	0	2
Sail amhwysol	**115**	**1,198**

Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003
Sail: Yr holl sefydliadau â bwlch sgiliau

4.2 Effaith y bylchau o ran sgiliau

Effaith fwyaf y bylchau o ran sgiliau mewnol yn sector SSC SgiliauAdeiladu oedd colli effeithlonrwydd neu gynnydd mewn gwastraff (19 y cant) wedi'i ddilyn gan golli busnes i gystadleuwyr a cholli ansawdd yn narpariaeth y gwasanaeth, (nododd 18 y cant o gyflogwyr â bylchau o ran sgiliau y ddau hyn). Dywedodd llai nag 1 y cant nad oeddent wedi dioddef unrhyw broblemau penodol o ganlyniad i'w bylchau o ran sgiliau, sy'n awgrymu bod hyd a lled y broblem yn ddifrifol yn y sector hwn.

Tabl 4.4 Effaith y bylchau o ran sgiliau

Ymateb lluosog	**SgiliauAdeiladu** *%*	**Cymru** *%*
Colli busnes i gystadleuwyr	18	15
Colli ansawdd yn y gwasanaeth	18	16
Oedi mewn datblygu cynnyrch neu wasanaethau newydd	9	7
Anodd bodloni amcanion gwasanaeth cwsmeriaid	8	7
Anodd cyflwyno technoleg newydd	2	4
Mwy o drosiant staff	1	3
Cyfyngu ar ddatblygiad busnes	15	12
Costau gweithredu uwch	6	5
Colli effeithlonrwydd/mwy o wastraff	19	15
Dim problemau penodol	*	2
Sail amhwysol	**115**	**1,198**

Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003
Sail: Yr holl sefydliadau â bwlch sgiliau

4.3 Yr hyn a wnaed gan fusnesau mewn ymateb i fylchau o ran sgiliau

Roedd sefydliadau yn y sector SgiliauAdeiladu yn fwyaf tebygol o ymateb i'r bylchau o ran sgiliau drwy ddarparu mwy o hyfforddiant (41 y cant o gyflogwyr â bylchau o ran sgiliau) a thrwy gynyddu neu ehangu rhaglenni i hyfforddeion (17 y cant).

Tabl 4.5 Yr hyn a wnaed o ganlyniad i fylchau o ran sgiliau

Ymateb lluosog	**Sgiliau Adeiladu** *%*	**Cymru** *%*
Darparu mwy o hyfforddiant	41	56
Newid arferion gwaith	7	6
Cynyddu/ehangu rhaglenni i hyfforddeion	17	18
Adleoli'r gwaith i rywle arall	0	1
Cynyddu recriwtio	11	8
Mwy o adolygiadau/cyfarfodydd tîm	3	3
Dim gweithredu penodol/ ei adael i'r farchnad	12	11
Ddim yn gwybod	6	4
Sail amhwysol	**115**	**1,198**

Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003
Sail: Yr holl sefydliadau â bylchau o ran sgiliau

Adran 5
Yr hyn a wnaed gan Gyflogwyr i Ddatblygu eu Gweithlu

Mae'r adran hon yn ystyried graddau'r hyfforddiant yn y sector hwn a'r rhwystrau y mae cyflogwyr yn eu hwynebu wrth ddarparu hyfforddiant.

Roedd 52 y cant o sefydliadau yn sector SSC SgiliauAdeiladu wedi ariannu neu wedi trefnu hyfforddiant i ffwrdd o'r gwaith dros y 12 mis diwethaf; gellir cymharu hyn â'r ffigwr o 53 y cant i Gymru gyfan.

Tabl 5.1 – Hyfforddi a Datblygu

		Pa un ai oedd buddsoddiad yn y sector wedi cynyddu yn y tair blynedd diwethaf			
	Cyfran y sefydliadau sy'n darparu hyfforddiant	*Buddsoddi mwy mewn hyfforddiant na thair blynedd yn ôl*	*Buddsoddi tua'r un faint â thair blynedd yn ôl*	*Buddsoddi llai na thair blynedd yn ôl*	*Ddim yn gweithredu tair blynedd yn ôl*
Cymru	53	32	44	7	11
Adeiladu	**52**	30	48	8	9
Adeiladu Adeiladau	51	28	51	9	6
Cwblhau Adeiladu	38	28	52	4	14
Pensaernïaeth	62	35	40	9	12

Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003
Sail: Yr holl sefydliadau

Nodwyd bod cost hyfforddiant a'r broblem bod staff yn gorfod cael amser i ffwrdd o'r gwaith ar gyfer hyfforddiant fel ei gilydd yn rhwystr i hyfforddiant gan tua thraean y cyflogwyr yn y sector hwn. Roedd ychydig llai o gyflogwyr yn y sector hwn nag yng Nghymru gyfan yn debygol o nodi nad oedd 'dim rhwystrau' i hyfforddiant.

Tabl 5.2 Rhwystrau i hyfforddiant

	Cymru	**Sgiliau Adeiladu**	**Adeiladu Adeiladau**	**Cwblhau Adeiladu**	**Pensaernïaeth**
Multiple response	*%*	*%*	*%*	*%*	*%*
Cost hyfforddiant	26	29	25	21	42
Nid oes hyfforddiant ar gael	6	8	7	5	10
Amser y dydd y cynhelir y cyrsiau	8	7	5	5	14
Methu fforddio i staff gael amser i ffwrdd o'r gwaith	31	33	30	35	37
Nid yw'r hyfforddiant yn berthnasol i anghenion y busnes	6	5	5	7	2
Dim rhwystrau	32	30	36	32	22
Sail amhwysol	**6020**	**616**	**290**	**125**	**181**

Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003
Sail: Yr holl sefydliadau

Gofynnwyd i gyflogwyr hefyd am eu hagwedd tuag at sgiliau a datblygu sgiliau yn eu sefydliadau. Yn sector SSC SgiliauAdeiladu, cytunai 84 y cant o sefydliadau (yn gryf neu'n tueddu i gytuno) bod gan weithwyr sgiliau digonol i fodloni anghenion y busnes; 73 y cant bod buddsoddi mewn sgiliau wedi esgor ar fuddion i'r busnes a 98 y cant bod cael gweithlu medrus yn hanfodol i lwyddiant eu busnes. Gellir cymharu hyn â chanlyniadau o 88 y cant; 77 y cant a 95 y cant yn y drefn honno ar gyfer Cymru gyfan.

Crynodeb

Mae'r adroddiad hwn yn tynnu sylw at y materion allweddol yn ymwneud â sgiliau yn y sector Adeiladu. Y prif faterion i fynd i'r afael â nhw yw:

- *Bodloni'r anghenion o ran sgiliau*. Y Gallu i ddilyn cyfarwyddiadau, Dangos menter a Deall Anghenion Cwsmer yw'r sgiliau y mae eu hangen ar y lefel uchaf.
- *Mynd i'r afael ag anawsterau recriwtio a phrinder sgil.* Mae anawsterau o ran recriwtio yn fwy amlwg yn y sector na'r cyfartaledd i Gymru, ac mae nifer y cyflogwyr sy'n nodi prinder sgiliau fel y rheswm dros yr anawsterau recriwtio hefyd yn uwch na'r cyfartaledd i Gymru gyfan. Yn ôl bron traean y cyflogwyr a nodai swyddi gwag anodd-eu-llenwi, diffyg ymgeiswyr â'r sgiliau iawn oedd y rheswm am hyn.
- *Mynd i'r afael â bylchau o ran sgiliau yn y gweithlu presennol.* Mae bylchau o ran sgiliau yn y sector yn debyg i Gymru gyfan, gydag 18 y cant yn nodi bod bwlch rhwng y sgiliau y mae eu hangen ar y sefydliad a'r sgiliau y mae'r gweithlu presennol yn meddu arnynt.
- *Gwella buddsoddiad cyflogwyr mewn hyfforddiant a datblygu'r gweithlu.* Mae cyfran y cyflogwyr sy'n buddsoddi mewn hyfforddiant i ffwrdd o'r gwaith yn debyg i'r cyfartaledd i Gymru. Fodd bynnag, mae cyflogwyr ychydig yn fwy tebygol na'r cyfartaledd i nodi eu bod wedi dioddef rhwystrau i hyfforddiant. Lle'r oeddent wedi cael rhwystrau, roeddent fel arfer yn gysylltiedig â chyfyngiadau ar gyllideb ac adnoddau.